

Parc del Turonet

Un parc dalt d'un turó

INFORMACIONS

Equipaments i serveis del Parc

Fonts d'aigua potable. Jocs infantils. Jocs de gent gran. Porteria de futbol. Cistelles de bàsquet. Pista de monopatinis. Taula de ping-pong. Aparcament. Aparcament de bicicletes.

Equipaments situats en el Parc

Zona esportiva municipal de les Fontetes.

Recomanacions

Aparqueu els cotxes als llocs assenyalats (P). Utilitzeu les papereres. No feu sorolls innecessaris. Cuideu el Parc, com si fos casa vostra.

Per a més informació

Àrea Metropolitana de Barcelona. Servei de Promoció i Conservació de l'Espai Públic. www.amb.cat

DADES TÈCNiques I ESTADÍSTIQUES

Superfície: 10,3 ha

Inauguració: 1995

Projecte: Moisés Martínez Lapeña, arquitecte

Població de Cerdanyola del Vallès 2011: 58.247 habitants

COM ARRIBAR AL PARC

Amb autobús:

SU-1 (urbà) Canaletes – Can Coll

SU-2 (urbà) Can Cerdà – Ajuntament - Bellaterra

A3 Barcelona (Fabra i Puig) – Cerdanyola - UAB

A4 Barcelona (Fabra i Puig) – Cerdanyola – Sant Cugat

A7 Barcelona (Pl. Lesseps) – Cerdanyola del Vallès

B2 Ripolllet - Cerdanyola del Vallès - Sabadell

B4 Badia – Barberà – Cerdanyola del Vallès

Amb ferrocarril: RENFE: Estació de Cerdanyola.

Amb vehicle privat: Des de Barcelona, per l'autopista C-58, fins a la sortida de Cerdanyola. Seguint per la ronda de Cerdanyola, el Parc és a mà esquerra.

© ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA
Direcció de Serveis de l'Espai Públic

COORDINACIÓ, RECERCA I TEXTOS
Servei de Promoció i Conservació
Lluís Planes i Sant-romà, geògrafa

DISSENY GRÀFIC
Oficina de Disseny
Enric Folch i Ursula Solans

CORRECCIÓ DE TEXTOS
Manel Carvera i Gallemí, titlòleg

INVENTARI DE VEGETACIÓ I PLÀNOLS
Pilar Monsonet i Montes, biòloga
Roser Vives de Delàs, enginyera agrònoma

FOTOGRAFIA
Ernest Costa i Savola

COL·LABORACIONS
Ajuntament de Cerdanyola del Vallès

IMPRESSIÓ
Apopgraf

SITUACIÓ

L'indret

El terme de Cerdanyola, a la comarca del Vallès Occidental, s'estén des de la serra de Collserola, al sud, fins a la depressió vallsana del Vallès, que forma la plana del terme, al nord. El Parc ocupa part del turó de Ca n'Altimira o de les Fontetes (103 m), conegut popularment com el Turonet. Un indret enlairat, als darrers contraforts de Collserola, que mira a la muntanya i a la plana. Un indret que ha anat perdent, en poques dècades, les seves característiques naturals i on l'espai del Parc, salvat de la pressió edificatòria, constitueix un valuós pulmó verd i una important àrea de lleure. La muntanya i la pineda del Turonet són també un referent paisatgístic en l'horitzó proper de Cerdanyola.

El Parc i la ciutat

El Parc, al sud-est del centre de Cerdanyola, forma part dels barris d'Altimira, Canaletes i Turonet i limita amb els de Fontetes i Guiera. És situat en un punt estratègic d'entrada a la ciutat, entre àrees urbanitzades i vies de circulació. Confronta al nord amb la ronda de Cerdanyola, al sud amb el polígon Canaletes, a l'oest amb el passeig d'Horta i a l'est amb l'Institut Forat del Vent i amb un vessant del mateix turó de les Fontetes.

LA HISTÒRIA

El cim del Turonet, coronat amb la pineda, i els pins antics de les Fontetes expliquen clarament l'origen boscà d'aquest indret com a part integrant del paisatge de Collserola. Posteriorment (probablement al segle XIX) part del turó va ser guanyat per al conreu de la vinya, que va persistir fins ben avançat el segle XX. El turó pertanyia als masos Ferreria, Beguda i Altimira i era punt de "frontera" entre propietats.

En poques dècades ha canviat totalment la fesomia del turó. A partir del començament del segle XX Cerdanyola prengué molta importància com a centre d'estiu. El procés d'edificació del Turonet, amb característiques de ciutat jardí, es va iniciar als anys 20, des del cim cap als vessants nord i est, amb algunes cases d'estiujants. Més endavant, el 1943, s'hi va construir la "Urbanización Ensanche de Sardañola". Amb l'aprovació del Pla Comarcal, el 1953, la construcció del Turonet va seguir creixent amb barraques i cases, molt precàries, dels primers emigrants arribats abans de l'onada massiva dels anys 60 i 70. Moltes d'aquestes cases, s'han anat reformant i avui presenten un aspecte més digne.

Davant del Parc, a les **Fontetes**, hi havia una gran pineda i un berenador al costat d'una font. Des de principis de segle, aquell paratge es va convertir en un dels llocs d'esbarjo més apreciats i freqüentats de Cerdanyola, punt de pas d'excursionistes i centre de diversos aplecs. Els diumenges a la tarda hi havia ball a càrrec d'alguna petita orquestra. Als anys 40 s'hi va fer el parc municipal de les Fontetes, que es va destruir 20 anys després per a fer-hi blocs de pisos. Avui, d'aquell deliciós indret, només en queda el nom i alguns dels antics pins (el mes de novembre de 2003 l'Ajuntament de Cerdanyola va declarar la pineda de les Fontetes arbreda d'interès local).

Les Fontetes i el Turonet. Data aproximada: entre 1940 i 1950

Ajuntament de Cerdanyola del Vallès

El 1968 es va aprovar el primer projecte de creació del polígon **Canaletes**, per a 30.000 persones, al vessant sud del turó. Es va aixecar un únic "edifici mostra" de 14 plantes, encara existent, al passeig d'Horta. També es preveia, on hi ha el Parc, l'edificació del polígon Altimira. Una forta oposició popular va aturar ambdós projectes. A finals dels anys 80, es va impulsar de nou la urbanització de Canaletes. El 1993 es va signar un conveni entre l'AMB, l'IMPSOL i l'Ajuntament per a construir-hi habitatges amb densitats i alçades molt més baixes de les previstes en el primer projecte.

En els darrers anys, abans de l'existència del Parc, la zona va començar a tenir un caràcter lúdic i públic, amb usos diversos i poc definits (atraccions de fira, carpes de circ, concerts a l'aire lliure, etc.). La Mancomunitat de Municipis es va ocupar del projecte i de les obres de construcció del Turonet (1994-95), que va passar a formar part de la Xarxa de Parcs Metropolitans, i actualment té cura del seu manteniment.

COM ÉS EL PARC

El Turonet és un parc obert on el paisatge es fa sempre present. Un cinturó perimetral, on tenen lloc diferents activitats urbanes,

envolta la zona central, una gran taca verda que s'enfila cap al turó. El Parc també dóna resposta a una important necessitat d'espais verds equipats. En la seva construcció es va incloure la piscina i les pistes esportives de l'Institut.

Un camí principal travessa el Turonet de nord a sud, des de la plaça de l'Estatut fins al polígon Canaletes. En el seu recorregut, senders alternatius porten als diferents àmbits del Parc. Aquesta xarxa de camins, a més de permetre la passejada tranquil·la, ordena el trànsit de persones generat pels equipaments de l'entorn. La vegetació, de caràcter mediterrani, és força diferent en les dues zones del Parc. A la part central, predominen els perennifolis (pins i alzines), que formen grupets irregulars; a la perimetral, els caducifolis componen diferents alineacions (pollancre, plàtans, falses acàcies, tells, etc.).

Zona A

És la part més urbana i més activa del Parc. A l'entrada principal, per la plaça de l'Estatut, hi ha la gran esplanada per a activitats públiques. Al seu costat 6 pins piners excepcionals, que formen part de la pineda de les Fontetes (també protegits per l'Ajuntament), donen la benvinguda als visitants.

Robinies, tells, pollancre, plàtans i moreres, entre una gran varietat de caducifolis, ombregen diferents espais de sauló, preparats per als usuaris amb jocs infantils, pistes esportives i racons de repòs. Els canvis en les formes i colors de fulles a la tardor, i la multiplicat de flors a la primavera, donen a aquests indrets una delicada diversitat cromàtica.

Els vells pins de l'entrada del Parc i els de la pineda del cim, són els arbres més emblemàtics del Turonet. El **pi pinyer**, originari del Mediterrani oriental, fou un arbre molt estès pels romans, el quals el valoraven especialment. Pot arribar als 20 m d'alçada i al nostre país el trobem isolat, en petits grups o fent boscos extensos prop del litoral. El creixement ininterromput de les branques inferiors per tal d'abastar la claror solar, origina la forma típica de para-sol de la capçada, de color verd intens pel damunt i més resseca interiorment. L'escorça forma plaques rogenques i les fulles tenen de 8 a 15 cm de llarg. Les pinyes són grosses i amb pinyons comestibles, molt apreciats, que cauen a terra abans que la pinya es desprengui de l'arbre. El pi pinyer ha estat utilitzat per fixar dunes litorals i per fer puntals de mines i travesses de ferrocarril.

Zona B

Aquest sector del Parc, entre les instal·lacions esportives i el cim del Turonet, és un gran prat amb arbres i arbusts, que s'adapten al pendent del terreny i intenten crear un bosquet mediterrani, que enllaci amb la part més natural de la muntanya. Els arbres més abundants són pins i alzines, verds tot l'any, amb alguns roures esparso. Dunes, poblades d'arbusts, separen àmbits i

contribueixen a aïllar el Parc de l'entorn. A la part alta, davant de l'Institut, dues placetes triangulars permeten gaudir de bones panoràmiques de Collserola; estan voltades d'oliveres i pollancre, entre els quals ressalta per les seves dimensions "El Sentinella", un pollancre del Canadà considerat singular dins de la Xarxa de Parcs Metropolitans*.

Un altre arbre molt present al Parc és l'**alzina**, una de les espècies més característiques de la regió mediterrània, totalment adaptada a un clima d'hiverns temperats, estius secs i calorosos i pluges irregulars. Sobre els troncs (d'uns 15 m d'alçada), les denses i fosques capçades formen una espessa volta ombrívola, que crea un ambient fresc i humit. L'escorça és clivellada. El fruit, la gla, s'ha utilitzat tradicionalment com a aliment del bestiar. La fusta, molt dura, és usada per fer eines agrícoles, pilons de carnisser, rodes de carro, etc. i fins ben entrat el segle XX per a l'obtenció de carbó.

Les vistes

Des dels punts alts del Parc les vistes són esplèndides en totes direccions. Alguns elements destacats són: en primer lloc i mirant al sud (darrere el polígon Canaletes) la riera Major, el final de la vall de Sant Iscle (amb els conreus i l'ermita de Santa Maria de les Feixes) i les carenes i turons de Collserola (com el puig de la Guàrdia, amb torre de vigilància al cim, i el turó de Ca N'Oliver, on hi ha un poblat ibèric dels segles VI-I aC); seguint cap a ponent i cap a nord, la plana del Vallès mostra els petits turons de la serra de Galliners, les ciutats de Cerdanyola, Sabadell i Ripoll i els rius Sec i Ripoll en el seu camí cap al Besòs; si el dia és clar, a l'horitzó es dibuixen les muntanyes Montserrat i Sant Llorenç del Munt. Finalment, cap a llevant, es pot veure el turó escapçat de Montcada, la serralada de Marina i la vall del Besòs, que s'obre pas fins a la desembocadura a la Mediterrània, tocant a Sant Adrià de Besòs.

* Si voleu més informació sobre "El Sentinella" vegeu la fitxa corresponent de la col·lecció "Arbres i arbusts singulars dels parcs metropolitans"

LLOCS PROPERES D'INTERÈS

Paratge Canaletes

Una zona de conreus s'estén al llarg de la franja de contacte dels relleus de Collserola amb la depressió vallesana, entre Sant Cugat i Cerdanyola del Vallès. Davant del Parc, a Canaletes, la vall de Sant Iscle o de les Feixes acaba en amples camps, que arriben fins al riu Major i formen un paisatge singular entre el bosc i la ciutat. Els conreus de Canaletes, a part dels seus valors estètics i econòmics, compleixen una important funció protectora de l'espai natural immediat, en actuar com a filtre de les pressions urbanes i ser una font d'aliment per als ocells hivernants. Però no són únicament naturals els valors de Canaletes. Aquest paratge privilegiat amaga, gelosament entre els conreus, un antic aqüeducte de rec, una petita ermita i la masia de Can Canaletes, del segle xv, al peu del poblat ibèric del turó de Ca N'Oliver.

Ermita de Santa Maria de les Feixes

Situada a la dreta de la riera de Sant Cugat, a la vall de Sant Iscle o de les Feixes, prop de Can Canaletes, entre dos elegants xiprers, hi ha la petita ermita de Santa Maria de les Feixes, una esglésiola d'origen medieval, reconstruïda el 1779 d'acord amb l'estil barroc del moment. La seva planta és de creu llatina i té un porxo d'entrada.

Arbres del Parc

Els perennifolis

Verds tot l'any amb fulles planes i més aviat petites de cutícula dura, fosca i brillant, per poder resistir temporades de sequera. N'hem distingit dos grups principals:

● Pins i altres coníferes

Plantes resinoses, amb fulles petites, estretes i allargades de cutícula molt dura.

- 1 *Cupressocyparis leylandii*, **xiprer de Leyland**
- 2 *Cupressus glabra*, **xiprer blau**
- 3 *Cupressus sempervirens*, **xiprer**
- 4 *Pinus halepensis*, **pi blanc**
- 5 *Pinus pinea*, **pi pinyer**

● Altres perennifolis

- 6 *Ligustrum lucidum*, **troana**
- 7 *Olea europaea*, **olivera**
- 8 *Quercus ilex*, **alzina**

● Els caducifolis

Molt variables amb el pas de les estacions, adaptats a llocs amb aigua abundant, de fulles més o menys grosses que cauen a la tardor.

- 9 *Acer negundo*, **negundo**
- 10 *Celtis australis*, **lledoner**
- 11 *Cercis siliquastrum*, **arbre de l'amor**
- 12 *Elaeagnus angustifolia*, **arbre del paradís**
- 13 *Lagerstroemia indica*, **arbre de Júpiter**
- 14 *Melia azedarach*, **mèlia**
- 15 *Morus alba*, **morera blanca**
- 16 *Morus alba* 'Fruitless', **morera blanca**
- 17 *Platanus x hispanica*, **plàtan**
- 18 *Populus alba*, **àlber**
- 19 *Populus alba* 'Pyramidalis', **àlber piramidal**
- 20 *Populus x canadensis*, **pollancre del Canadà**
- 21 *Populus nigra* 'Italica', **pollancre gavatx**
- 22 *Prunus avium*, **cirerer**
- 23 *Pyrus calleryana* 'Chanticleer', **perera de flor**
- 24 *Quercus cerris*, **roure turc**
- 25 *Quercus faginea*, **roure de fulla petita**
- 26 *Quercus frainetii*, **roure italià**
- 27 *Quercus asf. pubescens*, **roure martinenc**
- 28 *Robinia pseudoacacia*, **robinia**
- 29 *Sophora japonica*, **acàcia del Japó**
- 30 *Tilia americana*, **tell americà**
- 31 *Tilia cordata*, **tell de fulla petita**
- 32 *Ulmus pumila*, **om de Sibèria**

● Arbusts i altres plantes

- 1 *Abelia x grandiflora*, **abèlia**
- 2 *Arbutus unedo*, **arboç**
- 3 *Cistus monspeliensis*, **estepa negra**
- 4 *Crataegus monogyna*, **arç blanc**
- 5 *Erica* sp., **bruc**
- 6 *Hedera helix*, **heura**
- 7 *Iris* sp., **lliri**
- 8 *Laurus nobilis*, **llorer**
- 9 *Lonicera japonica*, **lligabosc japonès**
- 10 *Parthenocissus quinquefolia*, **vinya verge**
- 11 *Parthenocissus tricuspidata*, **vinya verge**
- 12 *Phillyrea angustifolia*, **aladem de fulla estreta**
- 13 *Phlomis purpurea*, **salvió**
- 14 *Podranea ricasoliana*, **trompeta**
- 15 *Pyracantha* cv., **piracant**
- 16 *Quercus coccifera*, **garric**
- 17 *Rosmarinus officinalis*, **romani**
- 18 *Salvia microphylla*, **sàlvia**
- 19 *Scirpoides holoschoenus*, **jonc**
- 20 *Spartium junceum*, **ginesta**
- 21 *Tecomaria capensis*, **tecomària**
- 22 *Teucrium fruticans*, **teucri blau**
- 23 *Viburnum tinus*, **marfull**

